

yhteydenotto valtio- valtaan

Seura järjesti 1.11.78 tiedotustilaisuuden, jolla juhlistettiin vuoden kahta kotimaista sarjakuvakirjaa, Martti Sirolan Hölmöilyn arkea ja Osuuskunta Käyttökuvan Mämmilää. Tilaisuuttamme kunnoittaneelle oetusministeri Jaakko Itälälle seura jätti kirjelmän, jonka teksti kuuluu sanatarkasti seuraavasti:

Sarjakuvat ovat tänään sängen keskeisellä sijalla lasten ja nuorten lukemisharrastuksessa aina 14.-16. ikävuoteen saakka, tutkimusten mukaan ei harrastus sammu aikuisiässäkään. Maassamme julkaistut sarjakuvat ovat lähes kaikki ulkomaisia alkuperältään, viimeksi kuluneen vuoden aikana ilmestyneistä uusista nelivärisistä sarjakuvakirjoista vain runsaat 4 % oli kotimaisia. Etenkin sarjakuvalehtien joukossa esiintyy yhdenkättä, jopa ala-arvoista materiaalia. Viime vuosien näytöt kotimaisen sarjakuvan tasosta oikeuttavat vaatimaan tukea tälle kotimaiselle vaihtoehdolle. Sarjakuvan tekoon pystyvät graafikot eivät voi olla halukkaita esim. 40-sivuisen nelivärisen sarjakuvakirjan kaltaiseen projektiin ilman takeita asianmukaisesta korvauksesta. Samoin ovat kustantajat erittäin haluttomia sillä korkeiden valmistuskustannusten vuoksi ei kotimainen nelivärisen sarjakuvakirja ole hinnaltaan kilpailukykyinen, halvinkin tällainen kirja on 100 % ulkomaista kaltaampi. Yksittäinen valtion kohdeapuraha kannustaa graafikkaa - sarjakuvakulttuurimme viinisuuntauksen korjaamiseen se ei riitä.

Suomen Sarjakuvaseura ry. esittää seuraavia lasten- ja nuortenkirjoihin kohdistuvia tukitoimenpiteitä mahdollisimman nopeasti toimeenpantaviksi osana Kansainvälistä lasten vuotta ja työtä lastenkulttuurin hyväksi.

- Kirjasto-ostotukea lasten- ja nuortenkirjallisuuden levityksen tukemiseksi. Valtion tulo- ja menoarvioon taroitusta varten varattu summa jaetaan tasan läänien taidetoimikuntien kesken. Toimikunnat sijoittavat määrärahan lasten- ja nuortenkirjallisuuden ostamiseen jakamalla sen harkintansa mukaan läänien kuntien kesken. Paikalliset kirjastot valitsevat haluamiansa lasten- ja nuortenkirjoja saamansa määrärahan puitteissa.

- Teoskohtaista kustannustukea kotimaisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden kustantamisen tukemiseksi. Valtion tulo- ja menoarvioon taroitusta varten varatun määrärahan jakaa hakemusten perusteella erityinen Valtion kirjallisuustoimikunta ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan jäsenistä koostuva elin. Tukea voivat hakea sekä yksityiset että yhtiöt. Tukea annetaan arkkikorkvauksena tai voidaan myöntää

kirjailijan tai kuvittajan työn korvaamiseen tai tekniseen valmistukseen. Toisin sanoen teoksen valmistuskuluista voidaan korvata tekijänpalkkio tai tekniset kustannukset. Valmistuskuluista korvattakoon se osa, joka juuri aiheuttaa valmistamisen korkeat kustannukset (esim. kuvitus, värierottelu moniväripainatuksen osana tms.). Kirjat, joille tukea myönnetään, on hinnoiteltava mahdollisimman huokeiksi.

sekä osana edellistä

- Erityistä kuvitetun kotimaisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä sarjakuvien projektitukea.

Tukea voivat hakea sekä yksityiset että yhtiöt. Teosta ei saa painaa ennen hakemukseen annettua päätöstä. Hakemukseen liitetään käsikirjoitus sekä koopiaita kuvamateriaalista, myös asiantutnijalalausuntoja voidaan liittää mukaan. Tukea saanut julkaisija on velvollinen salilimaan hakemuksen kustannuslaskelmien vertailun todellisten kustannusten kanssa. Julkaisijan on noudatettava hänelle asetettua hintakatkoa. Tuki maksetaan kahdessa osassa, 1/3 heti päättöksen jälkeen, 2/3 teoksen ilmestyttyä.

Esityksemme tukitoimenpiteiksi pohjautuvat Kirjallisuuden tukitoimikunnan mietintöön (komiteamietintö 1973:24) sekä Ruotsin Litteraturutredningenin mietintöön (Boken, Litteraturutredningens huvudbetänkande, SOU 1974:5).

Lasten- ja nuortenkirjallisuuden tukitoimenpiteiden lisäksi haluamme kiinnittää huomiota kuvittajien ja sarjakuvapiirtäjien epäselvään asemaan heidän ainoassaan valtion apurahoja. Nykyisellään ei näitä kirjallisuutta tekeviä taiteilijoita ole selvästi osoitettu niin Valtion kirjallisuustoimikunnan kuin kuvataidetoimikunnankaan tuen piiriin.

- Tämän vuoksi esitämme, että oetusministeriö tekisi pikaisesti päätöksen kuvittajien ja sarjakuvapiirtäjien kuulumisesta joko Valtion kirjallisuustoimikunnan tai kuvataidetoimikunnan tuen piiriin.

Helsingissä keskiviikkona marraskuun 1. päivänä 1978

Suomen Sarjakuvaseura ry.

Vastauksessaan ministeri Itälä totesi mm. seuraavaa:

"Kirjelmän esitykset ovat realistisia, taloudellisesti erittäin realistisia, ja niiden toteuttaminen vaatii vain hyvää tahtoa ja järjestelyjä enemmän kuin uusia määrärahoja. Etenkin ehdotus valikoivasta kirjastojen ostosteusta on mielestäni sellainen, jota voidaan melko nopeasti yrittää lävitse."

"Opetusministeriön lastenkulttuurikomitean selvitettyä tukemisen muodot korkeatasoiselle lastenkulttuurille voimme lähteä katsomaan missä järjestyksessä kotimaista sarjakuvaa lähdetään tukemaan."

Edelleen ministeri Itälä totesi:

"On ilmeistä, että sarjakuvakeskustelu on selkeytynyt. Enää ei valitse yleinen haukkumis- ja kieltämismentaliteetti, jossa sarjakuva sinänsä nähdään kasvatuksellisena vaarana ja uuslukutaidottomuuden levittäjänä. Nyt pystytään jo erittelemään asiaa ja on aivan ilmeistä, että asiantuntijat ja yleisökin alkavat olla sitä mieltä, että sarjakuva vuosikymmenen aikana on tullut järkeväksi ja on eräs kuvallisen viestinnän muoto. Ja että sillä lapsen henkisen kehityksen kannalta on jopa myönteisiäkin vaikutuksia, siinä tapauksessa että se on hyvä."

Ministeri Itälä kiitti Sarjakuvaseuraa aktiivisesta toiminnasta ja piti todennäköisenä, että heinäkuinen seuran järjestämä Oriveden sarjakuvaseminaari oli omiaan aikaansaamaan käännettä suhtautumisessa sarjakuvaan.

Kotimaisen sarjakuvan markkinoinnin muodoksi ministeri Itälä esitti sarjakuvan käyttöä kansalaisjärjestöjen joulutervehdyksissä.

